

Regeringens gymnasieudspil sælges på falsk varebetegnelse

Regeringen siger, at den har løftet udkantsgymnasiernes økonomi. Som rektor for et af de gymnasier mærker jeg ikke meget til de gode intentioner.

UDDANNELSE

Mikkjal Niels Helmsdalrektor, Fjerritslev Gymnasium

REGERINGEN HAR barslet med et udspil til et nyt taxameter- og tilskudssystem på det gymnasiale område. Udspillet sælges som en omfordeling fra store gymnasier til små og økonomisk udfordrede institutioner. Undervisningsministeriet skriver på sin hjemmeside:

»Regeringen vil gennem justeringer af taxameter- og tilskudssystemet omfordele fra store til små skoler og give et stort økonomisk løft til gymnasier og erhvervsskoler i yderområder og landdistrikter, der er udfordrede af lav aktivitet og et usikkert økonomisk grundlag«.

Når man faktisk beregner, hvad de små udkantsgymnasier netto får ud af den foreslåede ændring, er det svært at betegne regeringens fremlægning af det nye taxameter- og tilskudssystem som andet end falsk varebetegnelse og vildledende markedsføring.

For de fleste af de almene gymnasier, der er i dag modtager et udkantstilskud, fordi de er små og ligger langt fra nærmeste alternative gymnasiale tilbud, ser regnestykket for det store økonomiske løft, som regeringen vil give os, således ud:

Skolerne får tilført et nyt udkantstaxameter på 3,8 millioner kroner. Samtidig fratages skolerne deres nuværende udkantstaxameter på 2,8 millioner kroner, det midlertidige udkantstaxameter, som skolerne har modtaget siden 2019, på 0,5 millioner kroner samt de særlige A-niveau-taxametre, som for disse skoler udgør i gennemsnit 0,5 millioner kroner. Det store økonomiske løft »til gymnasier i yderområder og landdistrikter, der er udfordrede af lav aktivitet og et usikkert økonomisk grundlag«, lander dermed på 3,8 millioner kroner minus 3,8 millioner kroner = 0 kroner.

Der er det gran af sandhed i regeringens spin på taxameterudspillet, at der rigtignok bliver fordelt/taget fra de store gymnasieskoler.

Almene gymnasier med over 700 stx-elever står til at miste en del penge, som hovedsagelig bliver brugt på at løfte økonomien på handelsgymnasierne (hxx) og til at udbrede udkantstaxameteret til en del større gymnasier, der ligger i land- og oplandskommuner, men som ikke nødvendigvis er udfordret på deres elevgrundlag og økonomi.

MIN EGEN SKOLE, Fjerritslev Gymnasium, er et typisk udkantsgymnasium og en af de skoler, der er hårdst ramt økonomisk på grund af faldende elevtal som følge af faldende ungdomsårgange i oplandet.

Den største udfordring for os og gymnasier med lignende beliggenhed og demografi er, at vi med de faldende elevtal er blevet hårdt ramt af en taxametermodel, der er baseret på støtte pr. årselev, og at vi derfor har meget ulige økonomiske vilkår at arbejde under i forhold til større gymnasier, der i mindre grad påvirkes af selve finansieringsmodellen.

Udkantsgymnasiernes faldende elevtal kunne være blevet opvejet med en elevfordelingsmodel, der sikrede skolerne et økonomisk bæredygtigt elevgrundlag. Det har der imidlertid ikke været politisk vilje til, og den strategi har den siddende regering endegyldigt aflivet.

Og med det foreliggende udspil til tilskuds- og taxameterreform må vi konstatere, at regeringen heller ikke har tænkt sig at kompensere denne gruppe gymnasier økonomisk for at opveje de udfordringer, der følger af det faldende elevgrundlag.

Uligheden i de økonomiske forudsætninger opstår, fordi det er et vilkår for de små udkantsgymnasier, at vi pga. af det begrænsede elevtal må oprette små klasser og valghold. Med den elevtalsbaserede taxameterfinansiering er

udkantsgymnasierne derfor sat under et stort økonomisk pres og har langt ringere økonomiske forudsætninger at arbejde under end gymnasier, der kan fylde deres klasser op til de maksimalt tilladte 28 elever i gennemsnit pr. klasse på hver årgang.

For at illustrere det kan man beregne, hvad det ville have betydet for Fjerritslev Gymnasiums indtægter i 2024, hvis vi ved årets begyndelse havde haft 28 elever i hver stamklasse i stedet for de 20 i gennemsnit, som vi reelt er tvunget til at have pga. størrelsen på vores årgange. Med 28 i hver klasse ville Fjerritslev Gymnasium brutto have modtaget 6,8 millioner kroner mere i taxameterindtægter og netto – når udkantstilskud og midlertidigt udkantstilskud er fraregnet – ville indtægtsforskellen være 4,0 millioner kroner. Det svarer til 13 procent af et budget på 30,5 millioner kroner.

Det nuværende system betyder, at Fjerritslev Gymnasium i 2024 netto har 354.300 kroner mindre pr. klasse at drive skole for end en skole, der kan fylde sine klasser op til 28 i gennemsnit.

Denne ulighed i de økonomiske forudsætninger i skoledriften bliver på ingen måde adresseret i udspillet til ny taxameterreform.

DE SMÅ UDKANTSGYMNASIER har længe påpeget denne problemstilling over for de politiske beslutningstagere. Vi har haft et håb om, at en ny taxameterreform ville tage udgangspunkt i at skabe balance i denne ulighed i de økonomiske forudsætninger for at drive gode gymnasieskoler i hele landet. F.eks. ved at indføre et klassebaseret tilskudssystem eller ved at indføre et 'skyggetaxameter' for mindre gymnasier, så skoler under en vis størrelse fik tilført ekstra taxameter, som svarede til, at alle klasser var fyldt op til 28.

Men det økonomiske løft for de små udkantsgymnasier, som vi har ventet på i flere år, lander desværre indtil videre på et skuffende rundt 0.